

**Pawilon Polski
na 59. Międzynarodowej Wystawie Sztuki — La Biennale di Venezia**

Po raz pierwszy w ponad 120-letniej historii weneckiego Biennale pawilon narodowy reprezentuje romska artystka. Wystawa *Przeczarowując świat* Małgorzaty Mirgi-Tas w Pawilonie Polskim na Biennale Sztuki 2022 jest próbą odnalezienia miejsca romskiej społeczności w europejskiej historii sztuki. Przestrzeń Pawilonu wypełnia dwanaście monumentalnych tkanin nawiązujących do „kalendarzowego” cyklu fresków z Palazzo Schifanoia w Ferrarze — jednego z najbardziej tajemniczych budynków w historii architektury europejskiej. Projekt zaproponowany przez kuratorów Wojciecha Szymańskiego i Joannę Warszawę zwyciężył w konkursie organizowanym przez Zachętę — Narodową Galerię Sztuki.

Wystawie towarzyszy przepiękny katalog pod redakcją Wojciecha Szymańskiego i Joanny Warszawy, w którym obok tekstów kuratorów znalazły się eseje zaproszonych pisarzy — Ali Smith i Damiana Le Basa, uczoney Ethel Brooks, a także wiersze Teresy Mirgi i Jana Mirgi. Współwydawcą publikacji jest Archive Books i ERIAC. Katalog można także pobrać w wersji pdf bezpłatnie na labiennale.art.pl.

Małgorzata Mirga-Tas to obecnie jedno z najgłośniejszych nazwisk polskiego świata sztuki, zyskujące coraz większe uznanie na arenie międzynarodowej. Polsko-romska artystka i aktywistka, która reprezentuje Polskę na Biennale Sztuki 2022, w swojej twórczości kwestionuje dyskryminujące stereotypy i prezentuje wnikliwy, pozbawiony uprzedzeń obraz romskiej społeczności oraz zwraca uwagę na rolę, jaką w historii Romów odegrały kobiety. Jej prace powstają z fragmentów tkanin poprzez, jak to sama określa, „wrzucenie materiału w obraz”. W swoich wielkoformatowych kolażach często wykorzystuje elementy garderoby portretowanych osób: fragmenty spódnic, chust czy koszul, które stają się dosłownymi nośnikami historii.

Na monumentalną instalację, która wypełniła przestrzeń Pawilonu Polskiego, składa się dwanaście wielkoformatowych tkanin nawiązujących do słynnego cyklu fresków z renesansowego Palazzo Schifanoia. Nazwa willi znajdującej się w Ferrarze we Włoszech pochodzi od wyrażenia „schivar la noia”, czyli ucieczka od nudy. Znajdujące się na ścianach budynku malowidła sprzed ponad 500 lat przedstawiają wizerunki bogów olimpijskich, znaków zodiaku i dekanów oraz sceny z życia dworu w ówczesnej Ferrarze. Symbolika wnętrza pałacu, a także jego układ i forma stały się wizualnym i ideowym punktem odniesienia dla artystki. Każda z dwunastu tkanin prezentowanych w Pawilonie została podzielona na trzy poziome części.

Górny pas przedstawia dzieje wędrówek Romów po Europie, w nawiązaniu do grafik lotaryńskiego rytownika Jacques’a Callota. Powstałe w XVII wieku ryciny pełne są antyromskich stereotypów. Artystka odczaruje tę krzywdzącą narrację i w oparciu o historyczne dzieła tworzy własne wielkoformatowe kolaże pokazujące bogaty świat romskiej przeszłości i mitologii.

Środkowy pas to archiwum romskiej historii budowane z kobiecej perspektywy. W ostatnich latach Mirga-Tas stworzyła wiele dzieł poświęconych ważnym w jej życiu kobietom, które złożyły się na cykl

Herstorie. Portrety przedstawicielek romskiej społeczności uzupełnią symbole zapożyczone z kart tarota i znaki zodiaku z Palazzo Schifanoia. Połączenie wizerunków realnych kobiet z magią i astrologią zamieni je w symboliczne strażniczki losu, boginie i prorokinie.

Dolny pas kompozycji składa się z dwunastu obrazów ukazujących współczesne życie codzienne w rodzinnej wsi artystki, Czarnej Górze, i na terenach, z którymi jest najsilniej związana — położonymi na południu Małopolski Podhalem i wielokulturowym Spiszem. Widać na nich głównie kobiety, ich związki, sojusze i wspólnie wykonywane zajęcia.

Wystawa **Przeczarowując świat**, oparta na idei transnarodowości, cykliczności i zmiany zawłaszczanych znaczeń, proponuje nową narrację o nieustannej kulturowej wędrówce obrazów i wzajemnych wpływów pomiędzy kulturą romską, polską i europejską. Koncepcja wędrówki obrazów pochodzi od Aby'ego Warburga, historyka sztuki, który tłumaczy ją jako życie po życiu obrazów. Warburga interesował fakt nagłego pojawiania się pewnych obrazów w określonym miejscu i czasie po długim czasie ich nieobecności. Małgorzata Mirga-Tas sięga do przedstawień z Palazzo Schifanoia, ale dokonuje przemiany kluczowych dla europejskiej historii sztuki motywów poprzez wpisanie w nie przedstawień kultury polsko-romskiej i odwrócenie stereotypowej narracji.

Artystka konstruuje w Pawilonie Polskim własną wersję renesansowego, pałacowego wnętrza i w nawiązaniu do tytułu tegorocznej edycji Biennale (*Mleko snów*) kreuje magiczny świat — rodzaj czasowego i przygodnego schronienia — azylu oferującego nadzieję i wytchnienie. Tytułowe „przeczarowanie”, inspirowane książką Silvii Federici *Re-enchanting the World: Feminism and the Politics of the Commons* (2018), to bezprzemocowy proces, który ma odmienić niepomyślny losy świata, zdjąć z niego zły czar i pomóc w odzyskaniu poczucia wspólnoty oraz odbudowaniu relacji z innymi.

Przy okazji wystawy *Przeczarowując świat* powstaje film dokumentalny poświęcony Małgorzacie Mirdze-Tas w reżyserii Anny Zakrzewskiej (produkcja: Kijora Film i Zachęta). Filmowy portret artystki nie tylko przybliży jej sylwetkę i romskie tradycje, ale będzie również zapisem kolektywnego procesu powstawania pracy do Pawilonu Polskiego. Emisja filmu jest planowana na jesień 2022 roku.

PAWILON POLSKI NA 59. MIĘDZYNARODOWEJ WYSTAWIE SZTUKI — LA BIENNALE DI VENEZIA

Wenecja, 23 kwietnia–27 listopada 2022

Małgorzata Mirga-Tas
Przeczarowując świat

kuratorzy: Wojciech Szymański i Joanna Warsza

organizator: Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki
komisarz Pawilonu Polskiego: Janusz Janowski (od 2022), Hanna Wróblewska (do końca 2021)
biuro Pawilonu Polskiego: Ewa Mielczarek, Joanna Waško (zastępczyni komisarza)

więcej o wystawie i Biennale: labiennale.art.pl

Udział Polski w 59. Międzynarodowej Wystawie Sztuki w Wenecji finansuje Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej.

partnerzy wystawy: [Instytut Adama Mickiewicza](http://InstytutAdamaMickiewicza.pl), Europejski Instytut Sztuki i Kultury Romskiej (ERIAN)

książka dofinansowana w ramach programu DAAD Artists-in-Berlin Program ze środków Federalnego Ministerstwa Spraw Zagranicznych Niemiec

współpraca: [Instytut Polski w Rzymie](http://InstytutPolskiwRzymie.it)

patronat medialny: [Vogue Polska](http://VoguePolska.com)

kontakt dla mediów

Joanna Andruszko / dział komunikacji, Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki
j.andruszko@zacheta.art.pl, +48 693 974 686

Joanna Waško / biuro Pawilonu Polskiego, Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki
j.wasko@zacheta.art.pl

NOTY BIOGRAFICZNE

artystka

Małgorzata Mirga-Tas, polsko-romska artystka i aktywistka. W swoich pracach podejmuje problematykę antycygańskich stereotypów, budując afirmatywną ikonografię społeczności romskich. Ukończyła studia na Wydziale Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie (2004). Jej prace były prezentowane na wielu wystawach indywidualnych i zbiorowych, między innymi: 11. Berlin Biennale (2020), Biennale Art Encounters w Timiszoarze (2019, 2021), 3. Autostrada Biennale w Prizrenie (2021), w Morawskiej Galerii w Brnie (2017), Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku (2020), Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie (2020), Rautenstrauch-Joest-Museum w Kolonii (2021). Mieszka i pracuje w Czarnej Górze na Spiszu.

kuratorzy

Wojciech Szymański, historyk i krytyk sztuki, niezależny kurator. Adiunkt w Instytucie Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego, autor kilkudziesięciu artykułów naukowych, redaktor i autor książek i katalogów wystaw, kierownik i wykonawca w licznych polskich i międzynarodowych projektach badawczych, od 2019 roku redaktor naczelny rocznika „Ikonotheka”. Jest kuratorem kilkudziesięciu wystaw w Polsce i zagranicą; od wielu lat specjalizuje się we współczesnej sztuce romskiej i jej obiegu w globalnym świecie sztuki. Wraz z Małgorzatą Mirgą-Tas zrealizował wystawy: *Kali Berga* (Kraków 2016, Berlin 2017), *Prawo spojrzenia* (Kraków 2018), 29. *Ćwiczenia ceroplastyczne* (Orońsko 2020), *Wyjście z Egiptu* (Białystok 2021). Jest członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Krytyków Sztuki AICA. Mieszka w Krakowie.

Joanna Warsza, dyrektorka programowa studiów kuratorskich CuratorLab na Uniwersytecie Konstfack w Sztokholmie oraz kuratorka niezależna. Ostatnio współkuratorka, wraz z Övül Ö. Durmusoglu, *Die Balkone* w Berlinie, 3. Autostrada Biennale w Kosowie i festiwalu Survival Kit w Rydze. Wcześniej dyrektorka artystyczna Public Art Munich 2018, kuratorka pawilonu Gruzji na 55. Biennale Sztuki w Wenecji, Biennale w Göteborgu, Programu Publicznego na Manifesta 10 w Petersburgu, oraz współkuratorka, na zaproszenie Artura Żmijewskiego, 7. Berlin Biennale. Ostatnio opublikowała *Red Love. A Reader on Alexandra Kollontai* (wraz z Marią Lind and Michele Masucci; 2020), oraz *I Warren Niesłuchowski też tam był. Gość-Inny* (wraz z Siną Najafi; wyd. przez Cabinet Books i Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, 2020). Pochodzi z Warszawy, mieszka w Berlinie.

organizator

Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki od lat jest organizatorem wystaw w Pawilonie Polskim na Biennale Sztuki i Biennale Architektury w Wenecji oraz opiekunem budynku. Dyrektor galerii pełni funkcję komisarza pawilonu. Polska posiada własny pawilon ekspozycyjny, który znajduje się w Giardini — jednym z dwóch głównych terenów ekspozycyjnych biennale.